

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา
A Guideline for Competency-Based Curriculum Management
of Rajapranugroh 24 School, Phayao Province

1. ธนพัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา*, 2. ชาลี ภัคดี
1. Tanapat Itsarangkul Na Ayutthaya*, 2 Chalee Pakdee

สังกัด: 1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา,
2. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Affiliation: 1. Rajapranugroh 24 School, Phayao Province,
2. Mahamakut Buddhist University Lanna Campus

*Corresponding Author E-Mail: tanapat27532.opor@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา และ 2) หาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะให้มีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการวิเคราะห์ SWOT Analysis

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน อาทิ ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียน สมรรถนะยังไม่ครอบคลุม การขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนที่จำเป็น และความไม่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ

สำหรับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เหมาะสม ควรยึดหลักการบริหารจัดการเชิงระบบ AIPOOI ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์บริบทพื้นฐานและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การจัดการปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพครู การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 3) การออกแบบและดำเนินงานตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ 4) การสร้างผลผลิตที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 5) การพัฒนาผลลัพธ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง และ 6) การประเมินผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: 1. แนวทางการพัฒนา; 2. การบริหารงานหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) examine the current state of competency-based curriculum management at Rajapranugroh 24 School, Phayao Province, and 2) propose effective management guidelines to enhance the curriculum's implementation. This study

employed qualitative research. Data were collected through document analysis, in-depth interviews with key informants, and SWOT analysis.

The research found that:

The current curriculum management faced several critical challenges. These included insufficient knowledge and understanding among teachers regarding competency-based instruction, inadequate budget and resource allocation, and the lack of clear operational guidelines aligned with the curriculum framework.

The study proposed that effective competency-based curriculum management should adopt the AIPOOI systematic management model, which consists of six core components: 1) analysis of the school context and stakeholders' needs; 2) management of input factors, including teacher capacity development and resource allocation; 3) design and implementation of the competency-based curriculum; 4) development of outputs focusing on student competencies and academic achievement; 5) generation of outcomes that are transferable to real-life applications; and 6) evaluation of both positive and negative impacts to ensure sustainable curriculum development.

Keywords: 1. Development Guidelines; 2. Competency-Based Curriculum Management

บทนำ

การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา พบว่า แม้โรงเรียนจะมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส แต่ยังคงประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการจัดการหลักสูตรที่เน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทและความท้าทายของศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านความพร้อมของบุคลากร ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการประเมินที่เน้นพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียน (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา, 2565)

ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคมในอนาคต การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนให้ตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาที่แท้จริงได้ สอดคล้องกับในบริบทของโลกยุคปัจจุบัน การศึกษาได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เปลี่ยนวิถีชีวิตและรูปแบบการเรียนรู้อย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้เป้าหมายของการศึกษาถูกตั้งคำถามมากขึ้นเกี่ยวกับการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การทำงาน และการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคม (Hasan & Alçin, 2019)

นอกจากนี้ประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (2561) ได้ผลักดันการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้จริงในชีวิต โดยผสมผสานความรู้ทางวิชาการ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ในระดับสถานศึกษาการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ยังคงมีข้อจำกัด โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ยังพบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่ไม่

เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน และระบบการประเมินที่ยังเน้นการทดสอบมากกว่าการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน (วรรณดี สุทธินรากร และคณะ, 2564)

งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนราช ประชาณุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา และนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสมกับการพัฒนา ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เพียงสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ ที่สามารถขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นในบริบทที่คล้ายคลึงกันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารหลักที่ใช้ในการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา และหาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา โดยการศึกษาเอกสารเรื่อง SAR ย้อนหลังสามปี จำนวน 3 เล่ม งานวิจัย จำนวน 20 เล่ม และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี 2565-2567

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 15 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การเลือก ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน 3) หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 คน 4) หัวหน้างานวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และ 5) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลหลักการสนทนากลุ่ม เพื่อยืนยันแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน โดยการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา จำนวน 2 คน 3) รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม จำนวน 1 คน 4) ครูผู้สอน จำนวน 2 คน และ 5) อาจารย์มหาวิทยาลัยผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหาร จำนวน 3 รูป/คน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา สรุปผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดำเนินการวิเคราะห์ด้วย SWOT ดังนี้

- 1) สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ผลจากการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างชัดเจน ครูขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามเป้าหมายที่กำหนด

ไว้ การบริหารจัดการด้านทรัพยากรยังคงเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอในการสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในกระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรได้รับการสนับสนุน แต่ยังคงขาดการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เพียงพอในด้านการจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมายอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis) พบว่า จุดแข็งของโรงเรียนอยู่ที่การมีครูและบุคลากรจำนวนเพียงพอ รวมถึงการสนับสนุนจากชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่จุดอ่อนสำคัญคือการขาดความชัดเจนในการดำเนินการตามหลักสูตร มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เช่น ความไม่แน่นอนในด้านการสนับสนุนงบประมาณ และการปรับตัวต่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ยังคงต้องการการพัฒนาในหลายด้าน ทั้งในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะของครู การจัดสรรทรัพยากร และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ศึกษาหาแนวทางทั้งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา มีองค์ประกอบอยู่ 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การวิเคราะห์บริบทพื้นฐาน (Analysis: A) ประกอบด้วย 1.1) การวิเคราะห์บริบทพื้นฐานของสถานศึกษา (SWOT Analysis) เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นไปอย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 1.2) การวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) อย่างน้อย 4-5 กลุ่ม เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (Input: I) ประกอบด้วย 2.1) การกำหนดทิศทางของหลักสูตรฐานสมรรถนะให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา 2.2) การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ 2.3) การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอตามความเหมาะสม โดยกำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2.4) การจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ให้เพียงพอตามความเหมาะสม 2.5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานภายนอก

ด้านที่ 3 กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process: P) ประกอบด้วย 3.1) การออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับประถมศึกษา เน้นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แต่ยังคงรายวิชาพื้นฐาน เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ส่วนรายวิชาอื่น ๆ จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกันโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้ ตามทฤษฎี การเล่นปนเรียน (Play and Learn) โดยยึดหลัก “ครึ่งวันเรียน ครึ่งวันรู้” 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นการจัดการศึกษาเพิ่มความยืดหยุ่นและความหลากหลายในการเลือกเรียนรายวิชาสมรรถนะ ออกแบบหลักสูตรรายวิชาสมรรถนะให้ผู้เรียนเลือกได้ 6 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดที่ 1 พลศึกษาและสุขภาพ, หมวดที่ 2 ศิลปะและดนตรี, หมวดที่ 3 ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ, หมวดที่ 4 เสริมทักษะทางเทคนิคและงานฝีมือ, หมวดที่ 5 การเกษตรและสิ่งแวดล้อม และ หมวดที่ 6 ภาษา การสื่อสารและการนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดและความสนใจ 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการจัดการศึกษารูปแบบเฉพาะทางเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต 3.2) กำหนด

สมรรถนะหลักตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) จำนวน 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) 3.4) การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ กำหนดตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม (Behavioral Indicators) เกณฑ์การประเมินสมรรถนะ (Rubric) ที่ชัดเจน พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทุกด้านของสมรรถนะ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ 3.5) การประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น 3.6) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีตัวแทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือผู้ปกครอง สังคมและชุมชน

ด้านที่ 4 ผลผลิต (Output: O) ประกอบด้วย 4.1) สมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) 4.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร 4.3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร

ด้านที่ 5 ผลลัพธ์ (Outcome: O) ประกอบด้วย 5.1) ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5.2) ผู้เรียนจะแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ มีความกล้าแสดงออก มีทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 5.3) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณความเป็นผู้นำที่ดี ที่สามารถนำพาตนเองและผู้อื่นไปในทิศทางที่ดีและสร้างสรรค์ 5.4) ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นและทักษะอาชีพที่สามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้ตั้งแต่ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและจบการศึกษาออกไป 5.5) ผู้เรียนมีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามสายการเรียนที่ตนเองถนัดและสนใจ

ด้านที่ 6 ผลกระทบ (Impact: I) ประกอบด้วย 6.1) ผลกระทบเชิงบวก (Positive Impact) ผลสะท้อนถึงความสำเร็จของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งผลกระทบที่เป็นเชิงบวกนี้ควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมต่อไป 6.2) ผลกระทบเชิงลบ (Negative Impact) ผลสะท้อนถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ หากมีผลกระทบที่เป็นเชิงลบเกิดขึ้นควรพิจารณาเพื่อนำข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา พบว่า การจัดการเรียนรู้อย่างเผชิญข้อจำกัดในหลายด้าน โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะซึ่งยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลสมรรถนะของผู้เรียนขาดความชัดเจนและไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรยังไม่เพียงพอ รวมถึงอุปสรรคจากนโยบายที่เปลี่ยนแปลงและการขาดการสนับสนุนทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การดำเนินงานตามหลักสูตรฐานสมรรถนะขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้โรงเรียนจะมีจุดแข็งด้านบุคลากรและการสนับสนุนจากชุมชน แต่ยังคงต้องพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ประเด็นเหล่านี้

สอดคล้องกับงานของ สรภัทร รัตน์รอบ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าครูควรได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะในด้านการบริหารหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ และการวัดผลอย่างรอบด้าน โดยแนะนำให้ใช้การอบรม การสอนแบบพี่เลี้ยง และการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

สำหรับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเสนอการใช้กรอบแนวคิด AIPOOI ซึ่งเป็นระบบการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์บริบท (A), ปัจจัยนำเข้า (I), กระบวนการเปลี่ยนแปลง (P), ผลผลิต (O), ผลลัพธ์ (O) และผลกระทบ (I) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การวิเคราะห์บริบทและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถือเป็นหัวใจของการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ยูพิน บุญประเสริฐ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2565) ที่ระบุว่า การวิเคราะห์บริบทช่วยให้หลักสูตรตอบสนองผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับปัจจัยนำเข้า แม้จะมีความพยายามในการพัฒนาครูและจัดสรรทรัพยากร แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์ ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สนวนันท์ แดงประเสริฐ และ ภาวพรรณ ขำทับ (2562) ที่ชี้ว่าการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรอย่างเหมาะสมจะส่งผลดีต่อคุณภาพหลักสูตร ด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลง พบว่าการเรียนรู้แบบ Active Learning ยังขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาหลักสูตรต่อ ซึ่ง Ju-kyoung Kim (2022) ได้ชี้ว่าการออกแบบการเรียนรู้ที่ดีและระบบประเมินที่สอดคล้องสามารถยกระดับสมรรถนะผู้เรียนได้จริง ผลผลิตและผลลัพธ์จากการใช้แนวทาง AIPOOI แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านทักษะชีวิตและการเรียนรู้ แต่อาจต้องมีการติดตามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง งานของ Thipatdee (2020) ยืนยันว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะทางภาษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และทักษะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และสุดท้ายนี้ ผลกระทบจากการดำเนินการตามแนวทาง AIPOOI ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Solikhah (2022) ที่พบว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะในประเทศแอฟริกาส่งผลดีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ Ruth (2022) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการประเมินผลกระทบในระยะยาว

จากการอภิปรายผลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แนวทาง AIPOOI ไม่เพียงเหมาะสมกับการบริหารหลักสูตรในบริบทของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยาเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายผลสู่บริบทอื่นได้ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ทำให้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้คือ การนำหลักการบริหารจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา พบว่า การผสมผสานแนวคิดดังกล่าวจะช่วยให้การจัดการหลักสูตรมีความเป็นระบบและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการนี้เน้นความสำคัญของการวิเคราะห์บริบทที่ครอบคลุม การพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ และการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความสำเร็จในการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนานี้จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ดังภาพนี้

**แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการการจัดการเชิงระบบ (AIPOOI)
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา**

สรุป

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการการจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา มีองค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการการจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ไว้ 6 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การวิเคราะห์บริบทพื้นฐาน (Analysis: A) ด้านที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (Input: I) ด้านที่ 3 กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process: P) ด้านที่ 4 ผลผลิต (Output: O) ด้านที่ 5 ผลลัพธ์ (Outcome: O) และด้านที่ 6 ผลกระทบ (Impact: I)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลงานวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการการจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน จึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ ต้องกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน การตรวจสอบ การกำกับติดตาม และปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการนิเทศ กำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูได้เห็นความสำคัญในการดำเนินงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

- 1) ควรส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการบูรณาการทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ร่วมกันเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในอนาคต
- 2) ควรมีนโยบายสนับสนุนการอบรมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมถึงการ

ประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายนี้ควรรวมถึงการจัดงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการฝึกอบรม

3) ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดการสนับสนุนที่ครอบคลุมในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ควรกำหนดนโยบายในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบ (AIPOOI) ไว้ 6 ด้านที่สำคัญ คือ องค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ (AIPOOI) ที่ได้ค้นพบนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-based Education: OBE) หรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยประเด็น ดังนี้

1) ควรมีการวิจัยเชิงทดลองที่มุ่งเน้นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

2) ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผล เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

3) ควรมีการศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทักษะชีวิต การปรับตัวในสังคม และความสำเร็จในอาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการปรับปรุงหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82ก. หน้า 32-33.
- ยุพิน บุญประเสริฐ และวิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โรงเรียนจัดการเรียนรวม. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(10), 279-297. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/261568>
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา. (2565). *รายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา.
- วรรณดี สุทธินรากร, ภูเวศ อับดุลस्ता, และสมเกียรติ สุทธินรากร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย*. ศยาม.
- สร้อยพร ถนอมรอบ. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University. <http://202.28.34.124/dspace/handle123456789/860>

- สวนันท์ แดงประเสริฐ และภาวพรรณ ขำทับ. (2562). การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 32(112), 28-26.
- Hasan, E., & Alçın, K. (2019). Curriculum Development Competencies of Form Teacher Candidates. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 18(1), 25-31.
- Kim, J. (2022). Development of Core Competencies for University Students during the Pandemic, Crisis of Public Health. *Journal of Curriculum and Teaching*, 11(4), 184-209. <https://doi.org/10.5430/jct.v11n4p184>
- Ruth, C. (2020). The Role of Competency in Curbing Youth Unemployment: Competency-based Curriculum Approach. *International Journal of Education*, 8(4), 33-37.
- Solikhah, I. (2022). Revisiting the EFL curriculum in the outcome-based education framework and freedom to learn program. *Journal of Social Studies Education Research*, 13(2), 243-264.
- Thipatdee, G. (2020). The Development of English Competency-Based Curriculum Integrated with Local Community for High School Students. *Journal of Education and Learning*, 10(1), 39-46. <https://doi.org/10.5539/jel.v10n1p39>